

S. Sayısı : 16

Yozgad Milletvekili Sırrı İçöz ve üç arkadaşının, Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminde bulunan üyelere vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (2/42)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Temsil Heyeti Azaları ile Birinci Büyük Millet Meclisi Azalarına vatani hizmet karşılığı olmak üzere ödenek verilmesi hakkında hazırladığımız kanun tasarısı ve mucip sebepleri bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını diler, saygılarımızı sunarız.

2 Mayıs 1947

Niğde
H. Mengi

Malatya
M. N. Zabcı

Sivas
Ş. Günaltay

Yozgad
S. İçöz

Heyeti Temsiliye Azaları ile Birinci Büyük Millet Meclisi Azalarına vatani hizmet karşılığı ödenek verilmesi hakkındaki kanun tasarısının mucip sebepleri

Mucip sebep

İstanbul Hükümetinin işgal altında düşmanların her arzularına ramolduğu bir sırada Millî Türk Hükümetinin ilk nüvesini teşkil eden Heyeti Temsiliye azası bütün sorumluluğu üzerine alarak faaliyete başladığı ve sonra da Ankara'da toplanan Birinci Büyük Millet Meclisinin millî bir Hükümet kurarak İstiklâl Harbini zaferle sona erdikten sonra da Doğu'da ve Batı'da anlaşmalar yaparak Millî Hükümetin istiklâlini temin ettiği malûmdur. Bütün sorumlulukları üzerine alan bu fedakâr Türk çocukları bugün yaşlanmışlardır, çoğu da zaruret içindedirler; bunlara Cumhuriyet Hükümetimizin yardım elini uzatması tarihimize karşı olduğu kadar da milletimize karşı şerefli bir ödevdir. Bunun için bağlı altı maddelik kanun tasarısı hazırlanmış ve Büyük Millet Meclisinin yüksek katına sunulmuştur.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/42

Karar No. 23

30 . V . 1947

Yüksek Başkanlığa

Temsil Heyeti Üyeleri ile Birinci Büyük Millet Meclisi Üyelerinden sağ olanlara ölmüş olanların dul ve yetimlerine vatan hizmeti aylığı ve

verilmesi hakkında Balıkesir Milletvekili Hacım Çarıklı ve 4 arkadaşı tarafından sunulan kanun teklifi Komisyonumuza havale olunmakla, teklif

sahiplerinden Hacim Çarıklı ve Maliye Bakanlığı temsilcileri huzuriyle okunup incelendi:

Gerek Temsil Heyetinde ve gerekse Birinci Büyük Millet Meclisinde vatanın kurtulması ve milletin istiklâli uğrunda görev almış ve sorumluluk yüklenmiş olan üyelere, yapmış oldukları vatan hizmeti karşılığı bir mükâfat ve bunlardan ölenlerin muhtaç dul ve yetimlerine de bir atıfet olmak üzere vatan hizmeti aylığı verilmesi Komisyonumuzca da uygun görülmüştür. Ancak teklifi, kanun tekniğine uydurulmak maksadıyla yeniden yazılmıştır.

Komisyonumuzca hazırlanan tasarının bir ve ikinci maddeleri Sivas Kongresinde seçilmiş bulunan Temsil Heyeti Âzaları ile gerek İstanbul Meclisi Mebusanından ve gerekse illerden yeniden seçilmek suretiyle Ankara'ya gelip Birinci Büyük Millet Meclisine katılmış olan âzalara yaşadıkları müddetçe, bunlardan ölmüş olanların halen hayatta bulunan muhtaç dul ve yetimlerine de 1683 sayılı Kanunun hükümlerine göre dul ve yetim sayıldıkları müddetçe vatan hizmeti aylığı verilmesini hedef tutmakta, üçüncü maddesi Temsil Heyetine yahut Birinci Büyük Millet Meclisine Âza oldukları halde bu heyet ve Meclise iltihak etmemiş olanlarla, iltihak ettikten sonra istifa

veya daimî bir memuriyet tercihi suretiyle ayrılanların ve bunların dul ve yetimlerinin bu ayaktan faydalanamayacağını göstermektedir. Ancak oğünün şartlarına göre idari bir görev kabul etmiş olmakla beraber Birinci Büyük Millet Meclisindeki nispetini muhafaza etmiş olanların bu kanundan faydalanmaları tabii görülmüştür.

Tasarının dördüncü maddesi 1757, 2847, 3656, 3659 ve 3661 sayılı Kanunlardan maaş ve ücret alanların bu maaş ve ücreti almaya devam ettikleri müddetçe bu kanundan istifade edemeyeceğini tesbit etmekte, beş ve altıncı maddeler ise yürürlük tarihini ve yürütecek makamı göstermektedir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Kâtip
İzmir	Samsun	Urfa
Ş. Adalan	R. Iştan	V. Gerger
Çankırı		Çorum
R. Dolunay		M. Çağıl
		İmzada bulunmadı
Kastamonu		Sinop
H. Çelen		I. Aksoy

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/42,

Karar No. 54

15. II. 1948

Yüksek Başkanlığa

Sivas Temsil Heyeti üyeleriyle Birinci Büyük Millet Meclisi üyelerinden sağ olanlarıyla ölmüş olanların dul ve yetimlerine vatani hizmet karşılığı aylık verilmesi hakkında Balıkesir Milletvekili Hacim Çarıklı ve dört arkadaşı tarafından hazırlanan kanun teklifi Maliye Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle, teklif sahiplerinden Yozgad Milletvekili Sırrı İçöz ve Maliye Bakanı hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Teklif, bidayette Balıkesir Milletvekili Hacim Çarıklı ve dört arkadaşı tarafından yapılmış ve Maliye Komisyonunca incelendikten sonra

Komisyonumuza verilmiş bulunmakta idi. Teklifin Komisyonumuzda ilk görüşmesi sırasında bu tasarının yalnız muhtaç olanlara hasrı yolunda Komisyon çoğunluğunda tebarüz eden kanaat üzerine Balıkesir Milletvekili Hacim Çarıklı tarafından teklifin geri verilmesi istenmiş ise de teklifte imzası bulunan Yozgad Milletvekili Sırrı İçöz ile diğer üç arkadaşının teklifi ta-kabbül etmeleri üzerine Komisyonumuzda teklif yeniden görüşülmüş ve incelenmiştir.

Komisyonunda yapılan açıklamalardan ve dosyasında mahfuz bulunan müracaatların incelenmesinden anlaşıldığına göre Millî Mücadele-

nin başından sonuna kadar, ağır siyasi mesuliyetleri üzerlerinde taşıyarak müşkül şartlar altında feragatle çalışmış ve memlekete büyük hizmetler sağlamış bulunan Temsil Heyeti üyeleriyle Birinci Büyük Millet Meclisi üyelerinden bir kısmının veya dul ve yetimlerinin bugün zaruret içerisinde oldukları anlaşılmış bulunmakta ve bu geçim zorluğunu gidermek maksadiyle bu teklifin yapıldığı açıklanmış bulunmaktadır.

Teklif, Maliye Komisyonunca esas itibariyle yerinde görülmüş ve yalnız kanun tekniğine aydurlanmak maksadiyle bazı değişiklikler yapılmıştır.

Komisyonumuzca da esas itibariyle yerinde görülen teklif bugünkü hayat şartlarını ve bütçenin takatini göz önünde bulundurarak adı geçen zevattan hayatta olanların veya dul ve yetimlerinin geçim vaziyetlerini bir dereceye kadar temin edecek bir esasta yürüyerek tasarını buna göre yeniden tanzim etmiş bulunmaktadır. Bu esasa göre:

a) Bu zevattan hayatta bulunanlarla vatani hizmet tertibinden (350) lira aylık verilmesi,

b) Bunlardan ölmüş bulunanların aylığa müstahak ve hayatta bulunan dul ve yetimlerine ceman (175) lira aylık bağlanması,

c) Sivas Temsil Heyeti ile Birinci Büyük Millet Meclisine üye seçtikleri halde iltihak etmeyenlerle iltihak ettikten sonra çekilenler veya mazbatasını kabul edilmeyenler, iskat edilenler veya daimi bir memuriyet kabul edenlerle bunların dul ve yetimlerine bu kanun hükümlerinden faydalandırılmamaları,

d) Büyük Millet Meclisinde üye olanlarla muhtelif kanunlara tâbi dairelerden, resmî veya hususi kanunlarla bankalar, Özel Daire ve belediyelerden aylık, ücret ve ödenek alanların da bu vaziyet ve görevleri devam ettiği müddetçe bu kanun hükümünden faydalanmamaları, ancak bunların çalıştıkları daire ve müesseselerden veya emeklilik suretiyle halen almakta oldukla-

rı aylık miktarı bu kanunun aylık olarak veremeyi dermiş olduğu miktarlardan noksan olanlarına aradaki farkın ödenmesi suretiyle bu tasarıda tâyin edilen miktarlara iblâğı,

Komisyonumuzca uygun görülmüş ve tasarı bu esasları ihtiva etmek üzere yeniden düzenlenmiştir.

Temsil Heyeti veya Birinci Büyük Millet Meclisi üyesi bulunup da sonradan herhangi bir sebeple idam edilmiş olanların dul ve yetimlerinin bu kanun hükümlerinden faydalanamıyacaklarına dair Maliye Komisyonumuzca bir hüküm metne ilâve edilmiş ise de mevzuatımız muayyen cezalara çarpılan mahkûmları emeklilik hakkından mahrum etmekte ise de, hükmün infazı sırasında veya mahkûmun vefatından sonra dul ve yetimlerine emeklilik aylığı verilmesini tevciiz etmekte olduğundan Temsil Heyeti ve Birinci Büyük Millet Meclisi Üyelerinden idam edilenlerin dul ve yetimlerinin de bu kanun hükümlerinden faydalanmalarını Komisyonumuz adalete uygun görerek tasarıdan bu kaydı çıkarmış bulunmaktadır.

Bu esaslar dairesinde yeniden kaleme alınan teklif ivedilekle görüşülmesi dileği ile Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Mardin	Diyarbakır	Ankara
R. Erten	I. H. Tigrel	M. Eriş
Kâtip		
Ankara	Amasya	Amasya
F. Öymen	A. Eymir	A. K. Yiğitoğlu
Ankara	Aydın	Balıkesir
N. C. Akkerman	R. Alpman	E. Altan
Bursa	İzmir	Kocaeli
F. Bük	S. Dikmen	Dr. F. Ş. Bürge
Konya	Niğde	Urfa
S. Çumralı	R. Gürsoy	E. Tekeli
	Yozgad	
	S. İçöz	

YOZGAD MİLLETVEKİLİ SIRRI İÇÖZ VE 3 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Temsil Heyeti Âzaları ile Birinci Büyük Millet Meclisi Âzalarına vatanî hizmet karşılığı ödenek verilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Erzurum, Sivas Kongreleri kararı ile sorumluluğu üzerine alan Ankara'da Millî Hükümetin kuruluşuna kadar İstiklâl Savaşını idare eden ve ilk Millî Hükümetin temeli olan Temsil Heyeti Âzalarıyla bu savaşı muvafakiyetle zafere erdiren Birinci Büyük Millet Meclis âzalığında fiilen mevcut bulunanlardan sağ olanlara vatanî hizmetlerine karşılık olmak üzere ve hayat kaydı şartıyla üç yüz lira ödenek verilir.

Bu ödenekten herhangi bir nam ile vergi kesilmez.

MADDE 2. — Temsil Heyeti Âzalarından hayatta bulunmayanların dullarına bu ödenğin yarısı verilir. Diğer yarısı, bulunduğu takdirde yetimlerine 1683 sayılı Kanun esaslarına göre tahsis olunur.

MADDE 3. — Âza seçildiği halde Temsil Heyetine gelmeyen ve Büyük Millet Meclisinde vazife almaksızın istifa edenler bu kanun hükümlerinden istifade edemezler.

MADDE 4. — Birinci maddeye göre maaş tahsis edilecek olanlardan halen genel, mahallî

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Temsil Heyeti Âzaları ile Birinci Büyük Millet Meclisi Âzalarına vatanî hizmeti aylığı verilmemesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Temsil Heyeti ve Birinci Büyük Millet Meclisi Âzalığında fiilen çalışmış olanlardan bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sağ bulunanlara yaşadıkları müddetçe ayda üç yüz lira vatanî hizmeti aylığı verilir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı olanlardan ölmüş bulunanların (siyasi suçlarından) dolayı ölümle cezalandırılanlar hariç bu kanunun yürürlüğü tarihinde hayatta olan muhtaç yetimleriyle, başkaları ile evlenmemiş muhtaç dullarına birinci maddede yazılı aylığın yarısı verilir.

Bu maddedeki yetimler 1683 sayılı Kanunun 48 nci maddesinde gösterilenlerden ibaret olup dul ve yetimlerin istihkak suraları ve muhtaçlık halleri de o maddedeki esaslara göre tâyin olunur.

Aynı kanunun, dul ve yetim aylıklarının ne zamana kadar verileceği ve ne gibi hallerde kesileceğine dair olan hükümleri bu maddeye göre ödenecek aylıklar hakkında da uygulanır.

Dullarla Yetimlerin birden fazla olmaları halinde bu maddede yazılı aylık miktarı aralarında müsavi olarak taksim olunur.

MADDE 3. — Âza olduğu halde Temsil Heyetine ve Birinci Büyük Millet Meclisine iltihak etmeyenlerle iltihak ettikten sonra istifa veya daimî bir memuriyeti tercih ederek alâkasını kesenler ve bunların dul ve yetimleri bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

MADDE 4. — Bir ve ikinci maddelere göre aylığa müstahak olanlardan; 3656, 3661, 3659

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Sivas Temsil Heyeti Üyeleriyle Birinci Büyük Millet Meclisi Üyelerine vatani hizmet tertibinden aylık verilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Sivas Temsil Heyeti Üyeleriyle Birinci Büyük Millet Meclisi Üyelerinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sağ bulunanlara yaşadıkları müddetçe ödenmek ve başkaca zam yapılmamak kaydıyla vatani hizmet tertibinden 350 şer lira aylık bağlanmıştır

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı olanlardan ölmüş bulunanların bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sağ bulunan,

- a) Evlenmemiş karısına,
- b) Yirmi yaşına girmemiş, yüksek tahsile devam etmekte ise, yirmi beş yaşını geçmemiş erkek çocuklarına,
- c) Evlenmemiş ve yaşları da yirmi beşi doldurmamış kız çocuklarına.

Vatani hizmet tertibinden 175 lira aylık verilir.

Bu madde gereğince aylığa müstahak olanlar birden fazla ise bu miktar aralarında müsavi olarak taksim olunur.

MADDE 3. — Sivas Temsil Heyeti ile Birinci Büyük Millet Meclisine Üye seçildiği halde iltihak etmiyenlerle iltihak ettikten sonra çekilenler, mazbatasını kabul edilmiyenler, ıskat edilenler veya daimî bir memuriyeti tercih ederek ilgisini kesenler ve bunların ikinci maddede yazılı dul ve yetimleri bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

MADDE 4. — Birinci madde hükmünce aylığa müstahak olanlardan Büyük Millet Mec-

Teklif

ve katma bütçelerle İktisadi Devlet Teşekküllerinden yukarıda yazılı miktar derecesinde maaş, ücret ve tahsisat alanların bu parayı aldıkları müddetçe vatani ödenekleri verilmez.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Mal. K.

ve 2847 sayılı kanunlara tâbi daire, müessese, kurum ve Bankalardan aylık, ücret ve ödenek (1757 sayılı kanundaki ödenek dâhil) alanların bu vaziyetleri devam ettiği müddetçe bu kanundaki aylıkları verilmez.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

B. K.

lisi Üyesi bulunanlarla 2847, 3656, 3659, 3661 sayılı kanunlara tâbi dairelerden, resmi veya hususi kurumlarla bankalar, özel idare ve belediyelerden 350 lira ve ikinci madde hükmünce aylığa müstahak olup da aynı durumda bulunanlardan 175 lira veya daha fazla aylık (her çeşit zamlarıyla birlikte emekli, dul ve yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil), ücret ve ödenek alanların bu vaziyet ve görevleri devam ettiği sürece bu kanun hükmünden faydalanamazlar. Aylığa müstahak olanların taaddüdü dolayısıyla ikinci maddenin son fıkrası gereğince aylık miktarı 175 liradan aşağı düşenlerden yukarıda yazılı durumda olanların görevlerine ait aylık ücret ve ödenekleri miktarı ikinci madde gereğince hesap edilecek hisselerinden fazla olduğu takdirde bu kanundan faydalanamazlar ve bunların hisseleri diğerlerine ilâve edilmez.

MADDE 5. — Birinci madde hükmüne göre aylığa müstahak olanlardan dördüncü maddede yazılı yerlerden aldıkları aylık, ücret ve ödenekleri 350 liradan aşağı olanlarla ikinci madde hükmüne göre aylığa müstahak olanlardan aynı durumda bulunup da aylık, ücret ve ödenekleri 175 liradan aşağı bulunanlara aylık, ücret ve ödenekleriyle (Her çeşit zamlarıyla birlikte emekli, dul, yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil) birinciler için 350, ikinciler için 175 lira arasındaki farklar vatani hizmet tertibinden ödenir.

Dördüncü maddenin son fıkrasında yazılı olanların görevlerine ait aylık, ücret ve ödenekleri, hisselerine düşen aylık miktarından noksan bulunduğu takdirde aradaki farklar keza vatani hizmet tertibinden ödenir.

MADDE 6. — Bu kanun yayımını kovalayan ay başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 2/42
Karar No. 66

5 . V . 1948

Yüksek Başkanlığa

Yozgad Milletvekili Sırrı İçöz ve üç arkadaşının Temsil Heyeti Üyeleriyle Birinci Büyük Millet Meclisi Üyelerine vatani hizmet karşılığı ödenek verilmesi hakkındaki kanun teklifinin Kamutayda görüşülmesi sırasında, bu zevattan idam hükmü giymiş olanların mensuplarının bu haktan faydalanmaları hakkında tasarıya bir madde eklenmesine dair Sinob Milletvekili Cevdet Kerim İnceodayı ve Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar taraflarından verilen önerge Kamutayca dikkate alınmış ve Komisyon Sözcüsü tarafından gerek bu önergenin incelenmesi ve gerekse Kamutayın bazı değişikliklerle kabul eylediği maddelerin yazılış şekilleri üzerinde tekrar bir inceleme yapılması maksatlarıyla tasarı Komisyonomuza iadesi isteği de kabul edilmiş bulunmakla tasarı Komisyonomuza verilmiş ve önerge sahiplerinin huzuruyla görüşmeler yapılmıştır.

Bu görüşmelerde, tasarı Kamutayca kabul edilmiş maddelerinin yazılış tarzında ve ibareler üzerinde İktüzükün 109 ncu maddesi gereğince bir değişiklik yapılmasına lüzum olmadığı yapılan incelemelerden sonra kararlaştırılarak yukarıda sözü edilen önergenin görüşülmesine geçilmiştir.

Evvelâ önergenin bir takrirî müzakere olup olmadığı üzerinde durulmuş ve tasarı ikinci maddesinin Kamutayda görüşülmesi sırasında (Siyasi suçlardan dolayı ölümle cezalandırılanlar) ın ailelerini hariç tutan Maliye Komisyonu metninin müzakeresi teklifini havi Urfa Milletvekili Vasfi Gerger'in önergesinin Kamutayca reddedilmesi sebebiyle aynı mahiyette gibi görünen bu önergenin görüşülmesi Kamutayın kabul etmediği bir hususun müzakeresi mahiyetinde bulunduğundan doğru olmayacağı yolunda ileri sürülen fikirlerin yerinde olmadığı ve tutanağın incelenmesine göre Cevdet Kerim İnceodayı ve Behçet Kemal Çağlar'ın önergeleri hakkında verdikleri izahat da bu önergeyi alehtlak siyasi suçlardan değil yalnız vatan ihaneti su-

gundan mahkûm olarak idam edilenler hakkında vermiş oldukları anlaşılmiş bulunmakla Komisyonomuz Vasfi Gerger'in reddedilen önergesiyle bu önerge arasında mahiyet itibariyle bir fark görmüş ve Kamutayca da bu fark sebebiyle dikkat nazarına alınmış bulunduğu kanaat getirilerek önerge üzerinde görüşmeyi tabii bulmuştur.

Yapılan incelemelerde iki kanaat meydana çıkmıştır. Bunlardan biri Sivas Temsil Heyetine ve Büyük Millet Meclisinin Birinci dönemine üye seçilenlerden vatana ihanetle idam veya mahkûm olanların bilâhara çıkan muhtelif unvanını Af kanunlarıyla suçlarının ve cezalarının, infaz olunmuşlarsa dahi bütün neticeleriyle kaldırıldığı ve hukukan bunlar hakkında bir vatan ihaneti mevcut olmadığı cihetle Büyük Millet Meclisinin Birinci Dönemine katılmış olanlardan bu durumdaki zevatın ve kanunda tesbit edilen dul ve yetimlerinin bu mükâfattan faydalanmalarında hiç bir hukuki mahzur bulunmadığı;

İkinci kanaate göre de, her ne kadar muhtelif af kanunları suçları, cezaları ve neticelerini ortadan kaldırmış ise de tesis edilmek istenilen şeyin, bir hak olmayıp Temsil Heyetine üye olmanın ve Büyük Millet Meclisinin Birinci Dönemine seçilmenin ve bu heyetlerin vücuda getirdiği büyük vatan inkılâbına ilânihaye sadakat göstermiş olmanın bir kül halinde mütalâası suretiyle bunun heyeti unvanınıyesini mükâfatlandırmaktan ibaret olduğu ve binaenaleyh vatan ihanetiyle idam edilmiş kimselerin velev affedilmiş olsalar dahi böyle bir mükâfata lâyık olmayacakları ve bu sebeple tasarıya bunu temin edecek bir maddenin ilâvesinin doğru olduğu neticesine varılmıştır.

Her iki teklif oya konularak çoğunlukla tasarıya ikinci teklife göre altıncı bir maddenin ilâvesine karar verilmiş ve ilişik madde bu maksatla yazılmıştır.

Kamutayın onayına arz edilnek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan
Mardin
R. Erten

Başkan V.
Diyarbakır

Umumi afların bütün hukuk ve vecaibiyle hem cürmü, hem cezayı ortadan kaldırması esas hukuk prensipleri icabından olduğuna göre Büyük Millet Meclisince muhtelif kanunlarla affa mazhar kılınmış olan kimselerin vereselerini hissî sebeplerle, bundan istisna etmenin doğru olmadığına kani olduğumdaa karara muhalifim
İ. H. Tigröl

Sözeü
Ankara
M. Eriş

Kâtip
Ankara
F. Öymen

Anasya
Muhalifim
A. K. Yiğitoğlu

Ankara
Müstenkifim
C. Gölet

Balıkesir
E. Altan

Bursa
F. Bük

Izmir
S. Dikmen

Konya
Muhalifim
S. Qumralı

Niğde
Muhalifim
R. Gürsoy

Samsun
M. A. Yörüker

Yozgad
S. İçöz

Aydın
Gl. R. Alpman

BÜTÇE KOMİSYONUNCA TASARIYA EK- LENMESİ TEKLİF EDİLEN MADDE

MADDE 6. — Vatan hiyaneti suçundan yetimleri bu kanun hükümlerinden faydalana-
ıdam edilendelerin ikinci maddede yazılı dul ve mazlar.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti Üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminde bulunan Üyelere vatani hizmet tertibinden aylık verilmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti Üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminde bulunan üyelere bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sağ bulunanlara yaşadıkları müddetçe ödenmek ve başkaca zam yapılmamak kaydıyla vatani hizmet tertibinden 350 şer lira aylık bağlanır.

(Kamutayca kabul edilmiştir.)

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı olanlardan ölmüş bulunanların ve bundan sonra ölecek olanların:

- a) Evlenmemiş karısına, yaşadığı müddetçe,
- b) Yirmi yaşına girmemiş, yüksek tahsile devam etmekte ise, yirmi beş yaşını geçmemiş erkek çocuklarına,
- c) Evli bulunmayan kız çocuklarına, evleninceye kadar.

Vatani hizmet tertibinden 175 lira aylık bağlanır.

Bu madde gereğince aylığa müstahak olanlar birden fazla ise bu miktar aralarında müsavi olarak taksim olunur.

(Kamutayca kabul edilmiştir.)

MADDE 3. — Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Dönemine Üye seçildiği halde iltihak etmeyenlerle iltihak ettikten sonra çekilenler, mazbatasını kabul edilmeyenler, ıskat edilenler veya daimi bir memuriyeti tereih ederek ilgisini kesenler ve bunların ikinci maddede yazılı dul ve yetimleri bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

(Kamutayca kabul edilmiştir.)

MADDE 4. — Birinci madde hükmüncü aylığa müstahak olanlardan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi bulunanlarla 2847, 3656, 3659, 3661 sayılı kanunlara tâbi dairelerden, resmî ve-

ya hususi kurumlarla bankalar, özel idare ve belediyelerden 350 lira ve ikinci madde hükmüncü aylığa müstahak olup da aynı durumda bulunanlardan 175 lira veya daha fazla aylık (her çeşit zamlarıyla birlikte emekli, dul ve yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil), ücret ve ödenek alanların bu vaziyet ve görevleri devam ettiği sürece bu kanun hükmünden faydalanamazlar. Aylığa müstahak olanların taaddüdü dolayısıyla ikinci maddenin son fıkrası gereğince aylık miktarı 175 liradan aşağı düşenlerden yukarıda yazılı durumda olanların görevlerine ait aylık ücret ve ödenekleri miktarı ikinci madde gereğince hesap edilecek hisselerinden fazla olduğu takdirde bu kanundan faydalanamazlar ve bunların hisseleri diğerlerine ilâve edilmez.

(Kamutayca kabul edilmiştir.)

MADDE 5. — Birinci madde hükmüne göre aylığa müstahak olanlardan dördüncü maddede yazılı yerlerden aldıkları aylık, ücret ve ödenekleri 350 liradan aşağı olanlarla ikinci maddede hükmüne göre aylığa müstahak olanlardan aynı durumda bulunup da aylık, ücret ve ödenekleri 175 liradan aşağı bulunanlara aylık, ücret ve ödenekleriyle (Her çeşit zamlarıyla birlikte emekli, dul, yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil) birinciler için 350, ikinciler için 175 lira arasındaki farklar vatani hizmet tertibinden ödenir.

Dördüncü maddenin son fıkrasında yazılı olanların görevlerine ait aylık, ücret ve ödenekleri, hisselerine düşen aylık miktarından noksan bulunduğu takdirde aradaki farklar keza vatani hizmet tertibinden ödenir.

MADDE 6. — Bu kanun yayımını kovalıyan ay başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/42

Karar No. 93

21. VI. 1948

Yüksek Başkanlığa

Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminde bulunan üyelere vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanun tasarısının, Büyük Millet Meclisinin 10.V. 1948 tarihli Oturumunda görüşülmesi sırasında Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar ile Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun Kamutaya vermiş oldukları iki önerge Kamutayca nazarı dikkate alınarak Komisyonumuza tevdi edilmekle incelendi.

1. — Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar tarafından verilen önergede :

(Rejime ve inkılâba ihanetten hüküm giymiş, vatan hiyaneti suçu ile itham edilmiş kimselerin veya dul ve yetimlerinin bu kanun hükümünden faydalanamayacağı) teklif olunmaktadır.

Komisyonumuzca uzun konuşmalara ve tartışmalara vesile olan teklif, aşağıda arzolunan sebeplere göre kabule şayan görülmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti rejimini ve inkılâbını korumaya mütaallik kanunlar Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Şapka Kanunu, Türk Harfleri Kanunu gibi Türkiye Büyük Millet Meclisinin ikinci ve daha sonraki dönemlerinde kabul edilmiştir. Bu itibarla Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci dönemine iştirak eden üyelerin bu kanunlar uyarınca hüküm giymeleri bahis konusu olamaz. Esasen teklif sahibinin de Komisyonumuzda önergesi hakkında yaptığı açıklamasında, bu kanunların şumulüne giren suçlardan mahkûmiyeti olanları kastetmediğini ve hedefinin yalnız vatan hiyaneti suçu olduğunu sarıh olarak ifade etmiş bulunmaktadır. Vatan hiyaneti suçıyla itham edilmiş kimselerin veya dul ve yetimlerinin durumlarına gelince :

Gerek mülga Usulü Muhakematı Cezaiye ve gerekse Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bir şahsın bir suç ile itham edilmesi, yeni ifadesiyle sanıklıktan ileri geçen bir sıfat olmayıp her müttehem veya sanığın mutlaka o suç işlemiş bulunduğu delâlet etmiyeceği tabii

bulunmakla bu talep ve tavsif hukukan iltifata şayan değildir.

Kanunun aydınlanması için :

Ceza edebiyatında sık sık geçen vatan hiyaneti suçunu, ceza mevzuatı bakımından incelemekte fayda mülâhaza edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birinci Döneminde (Hiyaneti Vataniye Kanunu) adı altında 2 sayılı bir kanun çıkmış olup, adı geçen kanunun birinci maddesinde (Makamı Muallayı Hilâfet ve Saltanatı ve memaliki Mahrusai Şahaneyi yedi ecanipten tahlis ve taarruzatı defi maksadına mâruf olarak teşekkül eden Büyük Millet Meclisinin meşruiyetine isyanı mutazammun kavlen veya fiilen veya tahriren muhalefet veya ifsadatta bulunan kesan haini vatan addolunur) hükmüyle vatan hiyaneti suçu ile vatan hiyaneti suçlusu tâyin ve tesbit olunmuştur. Gerek bu kanun ve gerekse 249 sayılı Kanununun 3 nci maddesinde yazılı suçların muhakemesini yapmak üzere de (İstiklâl Mahkemeleri) teşkil edilmiştir.

Ceza ve Askerî Ceza Kanunlarıyla sair Ceza Kanunlarına göre umumî mahkemeler ve İstiklâl Mahkemelerinden mahkûm olanların bugünkü hukuki durumlarını tesbit etmeyi de zaruri saymaktayız.

Kanunlarımız üzerinde yaptığımız incelemelere göre; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminden bugüne kadar bu konu ile ilgili sayılabilecek 8 Af Kanunu çıkmıştır. 155, 170, 179, 391, 487, 1441, 2330, 3527 sayılı Af Kanunlarıyla İstiklâl Mahkemeleri, umumî mahkemeler ve Divanı Harbler tarafından mahkûm edilen şahısların cezaları bütün neticeleriyle birlikte affedilmiştir.

Türk Ceza Kanununun 97 nci maddesine göre; umumî af (Kamu hakları dâvasını ve hükmolunan cezaları bütün neticeleriyle birlikte ortadan kaldırır) hükmünü ihtiva etmektedir.

Şu kısa mâruzatımızdan sonra;

a) Mahsus kanunlarına göre affedilmiş ve

hukukan suç işlememiş sayılan herhangi bir şahsı, mevcut olmıyan hükme istinaden tekrar mahkûm eder mahiyette yapılan teklifin hukuk kaideleriyle telifi mümkün değildir.

b) **Büyük Meclisçe kabul buyurulan tasarı-
nın ikinci maddesiyle: vatani hizmet tertibinden aylık verilmesi prensipi, dul, ve yetimlere de teşmil edilmesine göre esasen affa mazhar olan hükümlerden mahkûm olanların dul ve yetimlerini de mahkûm etmenin hak, adalet ve şefkat hislerine uygun düşmeyeceği mülâhaza olunduğundan Komisyonumuz Behçet Kemal Çağlar tarafından verilen, hükümlü ve sanıkları istihdaf eden önergeyi, arzolunan sebeplere göre kabule şayan görmiyerek eski noktâi nazarımda ısrara karar vermiştir. Komisyonumuz çoğunluğu bundan evvelki raporumuzda da arz ve izah edilen gerekçeye dayanılarak istisnayı yalnız vatan hiyaneti suçundan idam edilenlerin dul ve yetimlerinin bu kanun hükümlerinden faydalanamayacağı noktasına hasrederek 6 nci maddeyi tedvin etmiştir.**

Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun önergesine gelince :

Bu önerge (yılık gayrisâfi iradı 1 500 lira ve daha fazla olan binalara ve 300 dekardan ziyade araziye sahip bulunanlar ve gündelikli, seyyar ve usta işçiler dışında Kazanç Vergisi ödeyenler bu verginin taallük ettiği iş ve meslekleri yaptıkları sürece bu aylıktan istifade edemezler) hükümü ihtiva etmektedir.

Bu hükümleri birer birer inceleyen Komisyonumuz :

a) Ancele ve işçilerin dışında, her ne miktar olursa olsun Kazanç Vergisi ödeyenlerin çok az kazanca olsa dahi istisna edilmeleri;

b) 300 dekardan fazla arazi sahiplerinin bu toprakları, mûmbit veya kurak yerlerde bulunmaları halinde, elde edilecek mahsulün farklı olması;

c) Gayrimenkul sahipleri için teklif olunan yıllık 1 500 lira gayrisâfi irat haddinin, bu gelirin aylık tutarının 125 lira olmasına göre tesbit edilmiş bulunan 350 ve 175 lira aylıklardan bulunması;

Hususlarını adalet prensiplerine uygun görmemiş ve serbest kazanca olanlar için de birinci maddeye göre 350 lira, ikinci maddeye göre 175

lira gelir esasını ölçü olarak kabul etmeyi ve bu tasarı konusuna göre kimselerin her yıl verecekleri bir beyanname ile: Maas, ücret, yevmiye, kazanç ve iratlarının yıllık gayrisâfi gelirlerini bildirmeleri ve bu beyanlarına istinaden aylık gayrisâfi geliri 350 ve 175 liradan az olanlara aradaki farkın ödenmesi esasını daha uygun mütalâa ederek bunu temin eden 7 nci maddeyi tasarıya eklemiştir.

Bu esasa göre 1948 yılına ait istihkakların tesbitinde yapılacak işleme dair bir de geçici maddenin tasarıya eklenmesi zarureti hâsıl olmuştur.

Kanunayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Diyarbakır	Ankara	Ankara
<i>I. H. Tıgrel</i>	<i>M. Eriş</i>	<i>P. Öymen</i>
Amasya	Amasya	Ankara
<i>A. Eymir</i>	<i>A. K. Yiğitoğlu</i>	<i>N. C. Akkerman</i>
Ankara	Aydın	Balıkesir
<i>C. Gölet</i>	<i>G. R. Alıman</i>	<i>E. Altan</i>
Bursa	Diyarbakır	Kocaeli
<i>F. Bük</i>	<i>Ş. Uluğ</i>	<i>Dr. P. Ş. Bürge</i>
Kouya	Niğde	Samsun
<i>S. Dikmen</i>	<i>R. Gürsoy</i>	<i>M. A. Yörüker</i>

Tahsis olunacak aylık milletin kadirşinaslığı eseri olarak hıdematı vataniye karşılığıdır. Memleketin felâketli ve kara günlerinde iğtişas ve isyanın yer yer baş gösterdiği ve hattâ Ankara'nın sekiz saat mesafesine kadar sirayet ve düşmanın istilâ ettiği anlarda bayatını istihkar ederek Ankara'da sebat eden ve fetvalar ve iradelerle idamlarına karar verilen ve bu Devletin müessisi addolunanlar arasında tefrik yapmak kadirşinaslıkla kabili telif değildir. **Zaten lâihâmın bütün hükümleri kabul edilmiştir. Tahsis olunan bu parayı ihtiyacı olanlar alır, almıyanların uluvicenanap ve hamiyeti vataniyelerine bırakılır. Binaenaleyh ilâvesi teklif olunan bu maddenin ikinci fıkrasının reddedilmesi mütalâasındayım.**

Yozgad
S. İçöz

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti Üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminde bulunan Üyelere vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti Üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Döneminde bulunan üyelere bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sağ bulunanlara yaşadıkları müddetçe ödemek ve başkaca zam yapılmamak kaydıyla vatani hizmet tertibinden 350 şer lira aylık bağlanır.

(Kamutay'ın 20 . II . 1948 tarihli 45 nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı olanlardan ölmüş bulunanların ve bundan sonra ölecek olanların :

- Evlenmemiş karısına, yaşadığı müddetçe,
- Yirmi yaşına girmemiş, yüksek tahsile devam etmekte ise, yirmi beş yaşını geçmemiş erkek çocuklarına,
- Evli bulunmayan kız çocuklarına, evleninceye kadar,

Vatani hizmet tertibinden 175 lira aylık bağlanır.

Bu madde gereğince aylığa müstahak olanlar birden fazla ise bu miktar aralarında müsavi olarak taksim olunur.

(Kamutay'ın 20 . II . 1948 tarihli 45 nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

MADDE 3. — Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin Birinci Dönemine Üye seçildiği halde iltihak etmeyenlerle iltihak ettikten sonra çekilenler, mazbatasını kabul edilmeyenler, ıskat edilenler veya daimî bir memuriyeti tercih ederek ilgisini kesenler ve bunların ikinci maddede yazılı dul ve yetimleri bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

(Kamutay'ın 20 . II . 1948 tarihli 45 nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

MADDE 4. — Birinci madde hükmüncü aylığa müstahak olanlardan Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi bulunanlarla 2847, 3656, 3659, 3661 sayılı kanunlara tâbi dairelerden, resmî ve ya hususi kurumlarla bankalar, özel idare ve be-

lediyelerden 350 lira ve ikinci madde hükmüncü aylığa müstahak olup da aynı durumda bulunanlardan 175 lira veya daha fazla aylık (her çeşit zamlarıyla birlikte emekli, dul ve yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil), ücret ve ödenek alanların bu vaziyet ve görevleri devam ettiği sürece bu kanun hükmünden faydalanamazlar. Aylığa müstahak olanların taaddüdü dolayısıyla ikinci maddenin son fıkrası gereğince aylık miktarı 175 liradan aşağı düşenlerden yukarıda yazılı durumda olanların görevlerine ait aylık ücret ve ödenekleri miktarı ikinci madde gereğince hesap edilecek hisselerinden fazla olduğu takdirde bu kanundan faydalanamazlar ve bunların hisseleri diğerlerine ilâve edilmez.

(Kamutay'ın 20 . II . 1948 tarihli 45 nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

MADDE 5. — Birinci madde hükmüne göre aylığa müstahak olanlardan dördüncü maddede yazılı yerlerden aldıkları aylık, ücret ve ödenekleri 350 liradan aşağı olanlarla ikinci maddede hükmüne göre aylığa müstahak olanlardan aynı durumda bulunup da aylık, ücret ve ödenekleri 175 liradan aşağı bulunanlara aylık, ücret ve ödenekleriyle (Her çeşit zamlarıyla birlikte emekli, dul, yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil) birinciler için 350, ikinciler için 175 lira arasındaki farklar vatani hizmet tertibinden ödenir.

Dördüncü maddenin son fıkrasında yazılı olanların görevlerine ait aylık, ücret ve ödenekleri, hisselerine düşen aylık miktarından noksan bulunduğu takdirde aradaki farklar keza vatani hizmet tertibinden ödenir.

(Kamutay'ın 10 . X . 1948 tarihli 57 nci birleşiminde kabul edilmiştir.)

MADDE 6. — Vatan hiyaneti suçundan idam edilenlerin ikinci maddede yazılı dul ve yetimleri bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

MADDE 7. — Birinci ve ikinci madde hü-

kümülerine göre aylığa müstahak olanlardan 4 ncü maddede yazılı yerler dışında hakiki veya hükmi şahıslar nezdinde çalışarak aylık, ücret, gündelik, huzur hakkı ve sair namlar altında para alanlarla her ne suretle olursa olsun ziraat veya ticaretle meşgul olanların veya sahip bulunduları menkul ve gayrimenkullerden irat alanların bu kaynaklardan temin ettikleri gayrisâfi gelir miktarı ilgisine göre ayda 350 veya 175 liradan fazla olduğu müddetçe bu kanun hükmünden faydalanamazlar.

Birinci fıkrada yazılı olanların ayda temin ettikleri gelirler bu miktarlardan aşağı olduğu takdirde aradaki fark bu kanun hükümlerine göre vatani hizmet tertibinden ödenir.

Bu madde hükmüne girenler, birinci fıkrada yazılı kaynaklardan ve 4 ncü maddede yazılı yerlerde çalışanlar mezkûr maddede yazılı yerlerden bir evvelki yıl içinde elde ettikleri gay-

risâfi gelirleri (her geçen zamlarıyla birlikte emekli, dul, yetim ve vatani hizmet aylıkları dâhil) her yılın Ocak ayında bir beyanname ile, vatani hizmet tertibinden aylık farklarını almak istedikleri mahallin en büyük Malmemuruna bildirmeye mecburdurlar. Bu beyannameler bağlanacak vatani hizmet aylıkları için esas tutulur.

GEÇİCİ MADDE -- Yedinci madde hükmüne göre beyanname vereceklerin 1948 yılı istihkakları, bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir ay zarfında 1947 yılına ait olarak verecekleri beyannameye göre tesbit edilir.

MADDE 8. -- Bu kanun yayımını kovalıyan ay başından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 9. -- Bu kanunu Bakanlar kurulu yürütür.